

із заміщеним лабораторним практикумом:

$$E = 1 - \frac{1}{\sqrt{4}} \cdot \sqrt{(1-0,90)^2 + (1-0,90)^2 + (1-0,79)^2 + (1-0,84)^2} = 0,93.$$

Отже, часткове заміщення реального лабораторного практикуму з фізики комп'ютерним експериментом не знижує якості навчального процесу, а навпаки дозволяє збільшити якість приблизно на 5 %.

1. Навчальний процес у вищому навчальному закладі є складною, багатокомпонентною системою. Внаслідок багатьох причин реальний експеримент на лабораторних роботах з фізики має бути заміщений на комп'ютерну імітацію фізичних процесів.

2. Показниками якості структури і змісту курсу, можна вважати: цілеспрямованість, інформаційну повноту, функціональну повноту й організованість курсу, та як узагальнену характеристику – інтегральний показник якості курсу. Оцінити інтегральний показник якості курсу можна, використовуючи «дерево критеріїв», експертні бальні оцінки, що визначаються в процесі спеціального анкетування, і поняття відстані в метричному просторі фактичних і бажаних рівнів сформованості знань, умінь та навичок студентів у заздалегідь визначених аспектах.

3. Проведена експертна оцінка дає можливість стверджувати, що часткове заміщення лабораторного практикуму не зменшує, а навіть трохи збільшує якість навчального процесу з фізики, щодо таких комплексних показників як організація навчального процесу, функціональна та інформаційна повнота змісту курсу.

ЛІТЕРАТУРА

1. Вострокнутов И.Е. Теория и технология оценки качества программных средств образовательного назначения: дис... доктора пед. наук : 13.00.02 / Вострокнутов Игорь Евгеньевич. – М., 2002. – 212 с.
2. Ашеро́в А.Т. Методы и модели формирования и развития информационной культуры студентов технических университетов / А.Т. Ашеро́в, Т.Л. Богданова. – Х. : УИПА, 2008. – 320 с.

УДК 378.147:37.018(477)

ПЕДАГОГІЧНІ УМОВИ УПРАВЛІННЯ НАВЧАЛЬНИМ ПРОЦЕСОМ У СИСТЕМІ НЕПЕРЕРВНОЇ ПЕДАГОГІЧНОЇ ОСВІТИ В УКРАЇНІ

Волярська О.С., к.пед.н., доцент

Запорізький обласний інститут післядипломної педагогічної освіти

У статті визначено педагогічні умови, що впливають на управління навчальним процесом у закладах освіти. Проведено дослідження професійної спрямованості педагогів закладів освіти.

Ключові слова: управління, навчання, неперервна освіта, професійна спрямованість, професійне становлення.

Волярская Е.С. ПЕДАГОГИЧЕСКИЕ УСЛОВИЯ УПРАВЛЕНИЯ ОБУЧАЮЩИМ ПРОЦЕССОМ В СИСТЕМЕ НЕПРЕРЫВНОГО ПЕДАГОГИЧЕСКОГО ОБРАЗОВАНИЯ В УКРАИНЕ / Запорожский областной институт последипломного педагогического образования, Украина.

В статье определены педагогические условия управления обучающим процессом в учреждениях образования. Проведено исследование профессиональной направленности педагогов учреждений образования.

Ключевые слова: управление, обучение, непрерывное образование, профессиональная направленность, профессиональное становление.

Volarskaya E.S. PEDAGOGICAL CONDITIONS OF EDUCATIONAL PROCESS IN SYSTEM OF CONTINUOUS PEDAGOGICAL EDUCATION IN UKRAINE / Zaporozhye regional institute postgraduate pedagogical education, Ukraine.

The article defines management basics of the professional orientation forming of teacher. The author has alone researched the factors which assist the professional settlement of teacher

Key word: management., education, continuous education, professional orientation, professional setting.

Сучасність вимагає зміни парадигми освітнього розвитку, оновлення освітньої моделі. Зміни в освіті спрямовані не лише на оновлення змісту, технологій освітньої діяльності, а й на розуміння сучасної освіти як неперервної, спрямованої на виховання конкурентоспроможних, компетентних фахівців, здатних до саморозвитку й навчання упродовж життя.

Відомо, що зміст педагогічної освіти в Україні базується на засадах Конституції України, Законів України «Про освіту», «Про загальну середню освіту», «Про вищу освіту», Національної доктрини розвитку освіти, а також на вимогах документів ЮНЕСКО, які наголошують на її неперервності, професійної спрямованості. Відомо, що в Національній доктрині розвитку освіти серед найважливіших проблем визначено необхідність професійного вдосконалення педагогічних працівників, розвиток конкурентоспроможної системи навчальних закладів, у яких здійснюється підготовка, перепідготовка та підвищення кваліфікації сучасних педагогів [2].

Актуальність дослідження проблеми визначається сукупністю чинників. По-перше, необхідністю підвищення професіоналізму педагогічних кадрів в системі як середньої так і вищої освіти. Вважаємо, що неперервна педагогічна освіта стає необхідною умовою зростання професіоналізму педагогів. На етапі трансформаційних процесів у сучасному суспільстві неперервна професійна освіта набуває загальнонаціонального значення.

По-друге, проблема управління навчальними процесом в системі неперервної освіти викликана необхідністю розв'язання соціально-педагогічних суперечностей між потребами педагогічної науки та необхідністю прогнозування тенденцій розвитку національної системи освіти, соціальними запитами суспільства до професійно-педагогічної підготовки вчителів і реальною педагогічною практикою.

По-третє, об'єктивна необхідність у здійсненні такого дослідження зумовлюється потребами розвитку педагогічної науки, аналізу тенденцій у базовій і післядипломній педагогічній освіті. Реалізація завдань вдосконалення професійної підготовки педагогів значною мірою залежить від особливостей базової й післядипломної педагогічної освіти.

Мета статті – теоретично обґрунтувати й експериментально перевірити педагогічні умови управління навчальним процесом в системі неперервної освіти.

Загальнопедагогічну підготовку вчителів досліджували О.А. Абдуліна, Н.В. Кузьміна, І.Я. Лернер, В.О. Сластьонін. Різні аспекти базової й післядипломної педагогічної освіти висвітлені в працях Н.М. Дем'яненко, О.А. Дубасенюк, С.В. Крисяка, В.І. Лугового, В.К. Майбороди, Н.Г. Протасової. В.І. Луговий досліджує закономірності функціонування й розвитку педагогічної освіти як специфічної підсистеми освітньої системи в Україні.

Поняття неперервної освіти слід розглядати як філософську й педагогічну категорію. Оновлення моделей неперервної педагогічної освіти зумовлено змінами в українському суспільстві й у системі вітчизняної освіти. Система освіти в Україні ґрунтується на впровадженні в навчально-виховний процес демократичних цінностей, ринкових економічних відносин, елементів європейської інтеграції. Провідними тенденціями неперервної освіти в Україні є: орієнтація на системний соціальний розвиток особистості; відкритість та доступність сучасної системи освіти; забезпечення якості процесу навчання; створення цілісного соціокультурного середовища.

Процес становлення й розвитку післядипломної освіти педагогічних кадрів досліджувався вітчизняними педагогами: С.В. Крисяком, А.І. Кузьмінським, А.П. Соколовською. У працях вчених було відображено сутнісну сторону, виявлено й охарактеризовано провідні тенденції, національну специфіку, обґрунтовано періодизацію післядипломної освіти в нашій країні. Н.Г. Протасовою було визначено андрагогічні принципи функціонування системи післядипломної освіти, удосконалено класифікацію її функцій.

Нині фактично не існує цілісної концепції післядипломної педагогічної освіти. Як зазначено А.П. Соколовською, в основу дослідження «особливостей післядипломного педагогічного процесу в закладах післядипломної освіти покладено концепцію випереджаючого професійного зростання освітян, розвиток» [3, с.128].

Практичний стан справ у цій галузі, темпи та глибина її розвитку не задовольняють потреби педагогів і держави. Вона залишається уніфікованою, недостатньо гнучкою, не завжди прийнятною для педагога. У ній домінують формалізм, технократизм, дефіцит гуманності, орієнтація на спеціалізовану підготовку і недооцінка загальнокультурного компонента. Усунення недоліків, приведення цієї галузі освіти у відповідність із сучасними потребами здійснюється емпірично, без належних теоретичних обґрунтувань. Глобалізація, інновації інформаційного суспільства, стрімкі суспільно-економічні трансформації, зміни педагогічних парадигм і технологій викликають необхідність обґрунтування стратегій розвитку післядипломної педагогічної освіти.

А.П. Соколовська відзначала, що «засобами ефективного впливу післядипломного навчання на вдосконалення шкільного педагогічного процесу є: навчання-дослідження; колективний аналіз

слухачами відповідності запропонованих на курсах інновацій і технологій сучасній педагогічній теорії; моделювання шкільного педагогічного процесу в контексті соціокультурного оточення; досягнення через систему вправ належного рівня осмислення передового педагогічного досвіду шляхом системи творчих завдань інтенсифікація вміння професійно розв'язувати складні суперечності шкільного педагогічного процесу; тренінги з метою подолання існуючих стереотипів у ставленні до самовдосконалення вчителів та вироблення вміння правильно коментувати й оцінювати знання і вміння дітей, регулювати ціннісні інтерпретації соціально-негативним явищам» [3, с.129].

Як зазначено А.І. Кузьмінським, післядипломна педагогічна освіта є спеціальною освітньою діяльністю педагога. Мета такої діяльності, на думку автора, полягає у вивченні процесу розвитку педагога як особистості і як професіонала. Післядипломна педагогічна освіта сприяє підвищенню педагогічної й соціальної адаптації педагогічних працівників у сучасному суспільстві [2].

Отже, теоретичний аналіз науково-педагогічної думки дає підстави для висновку, що теорія післядипломної педагогічної освіти як складового компоненту неперервної освіти залишається недостатньо розробленою з точки зору потреб нової педагогічної реальності.

Вважаємо важливими для існування неперервної педагогічної освіти впровадження зарубіжних та вітчизняних моделей неперервної професійної освіти педагогів, налагодження інформаційного обміну і обміну досвідом між зацікавленими особами та закладами післядипломної освіти з організації та впровадження інноваційних технологій розвитку професійної компетентності педагогів і педагогічних працівників у системі післядипломної освіти.

Здійснене нами вивчення стану педагогічної освіти дало змогу виявити суперечності: між вимогами інформаційно-технологічного суспільства й невідповідністю педагогів до професійної діяльності в нових умовах; між рівнем розвитку педагогічної науки, культури, соціальної сфери, і професійною кваліфікацією педагогів; між зростаючим обсягом науково-практичної інформації в педагогічній сфері й можливостями її засвоєння; між масовістю підготовки майбутніх педагогів та індивідуально-творчим характером їх професійної діяльності; між рівнем базової педагогічної освіти педагогів й новими тенденціями щодо постійно зростаючих вимог до здійснення педагогами навчально-виховного процесу [1].

На основі теоретичного аналізу психолого-педагогічної, філософської літератури нами визначено такі особливості сучасного навчального процесу в системі неперервної освіти: невимущена, неформальна діалогова взаємодія педагогів з учнями, студентами чи слухачами курсів підвищення кваліфікації, інтелектуальна співтворчість; психологічно комфортний, інтелектуально-захоплюючий стиль навчальних стосунків; активне творче самовиявлення суб'єктів педагогічного процесу.

Нами було виявлено особливості, що притаманні неперервному педагогічному процесу, який спрямовано на вдосконалення підвищення кваліфікації педагогічних працівників в сучасних умовах: випереджальний характер навчання, нестандартність навчальних планів та програм; впровадження педагогічних інновацій і технологій, які ще не стали нормою масової загальноосвітньої практики; врахування педагогічного досвіду вчителів.

Вважаємо, що вдосконалення освітнього процесу при неперервному навчанні педагогічних працівників можливо за рахунок подолання вузько предметного підходу в системі підвищення кваліфікації освітян.

На нашу думку, з метою впровадження неперервної освіти педагогічних кадрів, необхідно створити відкрите комунікативне середовище для педагогів в соціальних мережах, яке б було спрямовано на обмін педагогічними досвідом, на здійснення супроводу професійного розвитку та діяльності педагогів закладів освіти за допомогою Інтернету. Відзначимо також можливість залучення педагогів до реалізації проєктів, що виконуються викладачами інститутів (академій) післядипломної педагогічної освіти, особливо на регіональному та місцевому рівнях; можливість педагогічних працівників до участі в щорічних всеукраїнських науково-практичних конференціях і семінарах з професійної підготовки, що проводяться в різних регіонах України.

У роботі нами було обґрунтовано педагогічні умови неперервної педагогічної освіти, що дало змогу нам визначити перспективні напрями в її розвитку: індивідуалізацію навчання на основі ІКТ, упровадження інновацій у навчально-виховний процес; посилення культурологічного підходу; реалізацію ідеї інтегрованих курсів, навчальні програми у формі автономних модулів, які можна довільно комбінувати; запровадження практики стажування педагогів у заслужених працівників освіти; посилення теоретичної підготовки на атестаційних курсах до присвоєння чергової категорії [2].

З метою з'ясування педагогічних умов управління навчальним процесом у системі неперервної педагогічної освіти нами було проведено дослідження динаміки сформованості педагогічної спрямованості педагогів і викладачів, які отримували освітньо-кваліфікаційний рівень «магістр» зі спеціальності «Педагогіка вищої школи» в Запорізькому національному університеті.

Було проведено формувальний експеримент. Формувальний експеримент складався з впровадження навчальних заходів з визначення й формування професійної спрямованості педагогів.

Навчальні заходи проводилися з педагогами загальноосвітніх шкіл та викладачами вищих навчальних закладів, що навчалися на спеціальності «педагогіка вищої школи», які і сформували експериментальну групу в кількості 12 осіб. Ці заходи містили чотири блоки, кожен, у свою чергу, складався з 2-х занять по 1,5 години кожне.

Програма навчальних заходів містила такі блоки:

- блок 1 «Професійна спрямованість і особистість викладача»;
- блок 2 «Розвиток креативних здібностей викладача»;
- блок 3 «Розвиток професійно – комунікативних здібностей викладача»;
- блок 4 «Сучасні освітні технології в діяльності викладача».

Основні завдання навчальних заходів: вивчити структуру професійної діяльності педагога; розкрити критерії професіоналізму викладача; розглянути сучасні тенденції з формування професійної спрямованості викладача вищої школи.

Зміст навчальних заходів

Блок 1 «Професійна спрямованість і особистість викладача».

Тема 1. Сутність педагогічної діяльності викладача. Професія педагога. Функції педагога. Структура педагогічної діяльності. Критерії процесу діяльності викладача. Особливості навчально-виховної діяльності. Критерії професіоналізму викладача. Педагогічні здібності.

Тема 2. Професійна спрямованість і особистість викладача. Поняття професійної спрямованості. Педагогічна ситуація і педагогічна задача. Особистість викладача. Педагогічна спрямованість і педагогічні здібності. В.О. Сухомлинський, А.С. Макаренко, К.Д. Ушинський про педагогічну майстерність вчителя. Зміст структурних компонентів професійної майстерності педагога. Сучасні напрями формування професійної майстерності педагога.

Блок 2 «Розвиток креативних здібностей викладача».

Тема 1. Вплив науково-дослідної діяльності на розвиток професіоналізму викладача. Значення дослідницької діяльності в формуванні педагогічної майстерності. Основні вимоги до організації науково-дослідних робіт студентів.

Тема 2. Майстерність організації контролю та оцінки успішності студентів у професійній діяльності педагога вищої школи. Взаємозв'язок понять «контроль», «облік», «оцінка» у вищих навчальних закладах. Функції контролю знань, вмінь та навичок. Критерії оцінювання у вищому навчальному закладі. Рейтингова система оцінки навчальних досягнень студентів.

Блок 3 «Розвиток професійно-комунікативних здібностей викладача».

Тема 1. Мовлення викладача як засіб педагогічної праці. Мовлення і комунікативна поведінка. Функції мовлення викладача при взаємодії зі студентами. Умови ефективності процесу мовлення викладача. Шляхи вдосконалення мовлення педагога.

Тема 2. Педагогічне спілкування. Поняття педагогічного спілкування, його особливості. Функції та види педагогічного спілкування. Педагогічне спілкування як діалог. Структура педагогічного спілкування. Конфлікт у педагогічній взаємодії. Культура педагогічного спілкування. Характеристика стилів взаємовідношень: викладач – студент; студент – студент. Майстерність взаємодії в педагогічному спілкуванні. Особистість педагога як інструмент впливу в педагогічній взаємодії. Характеристика перцептивної сторони педагогічного спілкування. Способи комунікативного впливу: переконання і навіювання. Стратегії взаємодії. Педагогічна сумісність і педагогічне сприймання.

Блок 4. «Сучасні освітні технології в діяльності викладача».

Тема 1. Технологія організації педагогічної взаємодії в навчанні. Поняття педагогічної технології. Прийоми педагогічної взаємодії. Техніки взаємодії у процесі навчання. Методика взаємодії як технологія забезпечення контакту. Сучасні форми організації навчання у вищій школі.

Тема 2. Технологія педагогічної взаємодії при вихованні. Сучасні технології виховного впливу викладача у вищій школі. Індивідуальна педагогічна бесіда як модель діалогічної взаємодії. Структура бесіди. Роль невербальних засобів спілкування при організації виховного впливу.

У результаті впровадження навчальних заходів педагоги повинні:

- знати: структуру професійної педагогічної діяльності; основні форми і методи сучасного навчально-виховного процесу; державні стандарти освіти в Україні; поняття професійної спрямованості і педагогічної майстерності; елементи формування творчої особистості педагога;

- вміти: розкрити зміст професійної спрямованості; проводити психолого-педагогічні дослідження та запроваджувати їх результати в професійну діяльність вчителя та викладача; застосовувати сучасні технології навчання й виховання.

Такий підхід до організації дослідження дозволив встановити основний зміст, тенденції, проблеми і психолого-педагогічні особливості управління навчальним процесом у системі неперервної педагогічної освіти.

Для одержання необхідної інформації з питань, що нас цікавлять, застосовувалися методи анкетування, тестування, інтерв'ювання, бесіди, педагогічні спостереження, які достовірно засвідчили психолого-педагогічні умови особливості управління навчальним процесом у системі неперервної педагогічної освіти.

Відповідно до мети нашого дослідження, завданнями експерименту було визначення: 1) стану сформованості педагогічної спрямованості викладачів вищих навчальних закладів; 2) рівня професійних знань викладачів; 3) готовності викладачів до самоосвіти та самовдосконалення з досліджуваної проблеми.

У дослідженні взяли участь 24 педагоги (20 вчителів загальноосвітніх шкіл та 4 викладачі вищої школи). Випадковим чином було сформовано контрольну і експериментальну групи по 12 осіб в кожній.

За результатами проведення вивчення спрямованості особистості було встановлено, що 14 (58,33%) педагогів спрямовані при виконанні професійної діяльності «на себе», 4 (16,67%) педагоги – «на спілкування», а 6 (25%) педагогів – «на працю». Такі результати свідчать про те, що вчителі й викладачі у своїй більшості не спрямовані на результат власної праці, а спрямовані на розвиток власної особистості й на процес спілкування з учнями чи студентами. Така спрямованість формує, на нашу думку, професійну мотивацію викладача.

Результати констатувального експерименту 24 педагогів та викладачів з визначення психолого-педагогічних особливостей професійної спрямованості дали змогу нам узагальнити їх у таблицю 1.

Таблиця 1 – Показники та рівні сформованості професійної спрямованості викладачів

Показники професійної спрямованості	Рівні сформованості професійної спрямованості викладачів (у %)		
	високий	середній	низький
Професійні знання	33,33	16,67	50,00
Професійна мотивація	25,00	25,00	50,00
Педагогічні здібності	20,84	20,83	58,33

Скориставшись математичними методами, ми визначили загальні рівні сформованості професійної спрямованості викладачів, а саме: високий, середній, низький, які відображені в таблиці 2.

Таблиця 2 – Рівні сформованості професійної спрямованості викладачів

Рівні сформованості професійної спрямованості	Показники (у %)
Високий	26,39
Середній	20,83
Низький	52,78

Спостерігаємо, що найвищий показник стосується низького рівня проявів складових професійної спрямованості викладачів (52,78%), високий показник характеризується 26,39%, а середній – 20,83%. Отже, необхідно проводити заходи, які спрямовані на підвищення професійної спрямованості педагогів та викладачів вищої школи.

У ході дослідно-експериментального вивчення педагогічних умов управління навчальним процесом у системі неперервної педагогічної освіти було виявлено динаміку зростання професійної спрямованості педагогів та викладачів.

У процесі формувального етапу експерименту було виявлено об'єктивну картину підвищення рівня професійної спрямованості педагогів та викладачів.

Експериментальна робота під час проведення формувального етапу експерименту охоплювала відбір експериментальної і контрольної груп. Впродовж експерименту були проведені контрольні зрізи з метою визначення впливу виявлених психолого-педагогічних умов управління навчальним процесом у системі неперервної педагогічної освіти на формування професійної спрямованості педагогів.

З таблиці 3 видно зростання високого (на 11,13%) і середнього (більш, як на 22%) рівнів сформованості професійної спрямованості за показниками професійних знань, а також зменшення низького рівня (на 33,7%) за цим же показником в експериментальній групі.

У контрольній групі ці показники знизилися на 6,84% (високий рівень) і підвищився на 1% (середній рівень), а підвищення низького рівня відбулося на 10,98% за показниками професійних знань. Тобто ці показники майже змінилися. У той час, як ці самі показники в експериментальній групі покращилися. Це свідчить про необхідність проведення навчання з підвищення кваліфікації педагогів.

Таблиця 3 – Результати сформованості професійної спрямованості викладачів на етапах проведення дослідження (у %)

Показники професійної спрямованості	Рівні сформованості професійної спрямованості											
	Експериментальна група						Контрольна група					
	констатувальний зріз			формувальний зріз			констатувальний зріз			формувальний зріз		
	вис.	сер.	низ.	вис.	сер.	низ.	вис.	сер.	низ.	вис.	сер.	низ.
Професійні знання	16,7	31,4	51,9	27,8	54,0	18,2	16,7	32,7	41,2	13,5	33,7	52,2
Професійна мотивація	23,0	26,7	50,3	36,1	49,9	14,0	22,8	27,2	50,5	20,3	30,7	49,0
Педагогічні здібності	21,8	29,1	58,1	24,6	45,7	36,7	20,3	25,0	64,7	20,9	29,7	59,4

Показники професійної мотивації контрольної групи свідчать про те, що зросла кількість педагогів і викладачів (13,1%), які мають високий рівень сформованості професійної спрямованості і середній рівень (16,8%). Показники низького рівня зменшилися на 36,3%. У контрольній групі високий рівень професійної мотивації як особливості професійної спрямованості спостерігався у зниженні на 2,5%, середній – у 3,51%, а низький – на 0,5%.

Показник рівнів педагогічних здібностей виявив такі зміни: збільшення в експериментальній групі показників високого рівня на 2,8%, середнього рівня – на 16,6%, а низький рівень знизився на 21,4%; у контрольній групі показники високого рівня підвищилися на 0,6%, середнього рівня – на 4,7%; низький рівень зменшився на 5,3%.

За результатами формувального експерименту збільшилась кількість педагогів і викладачів з високим і середнім рівнями сформованості професійної спрямованості. Так, у експериментальній групі, в якій навчально-виховний процес проводився згідно з обґрунтованими умовами, показники сформованості професійної спрямованості покращилися: високий рівень збільшився у 1,7 разів і склав 28,3%; середній рівень – на 20,79% і склав 49,85%. Тоді, як у контрольній групі ці показники залишилися майже незмінними.

В експериментальній групі значно зменшилася кількість педагогів і викладачів, у яких низький рівень сформованості професійної спрямованості. Показники низького рівня зменшилися в експериментальній групі на 30,2%; а в контрольній – на 2,2%. Це, у свою чергу, визначило ціннісні орієнтації педагогів, зокрема, у пізнавальній та творчій діяльності.

Зіставлення результатів констатувального й формувального експериментів засвідчило, що розроблені умови створюють плідне середовище для сприйняття й усвідомлення необхідності підвищення професійної спрямованості педагогів як складової педагогічної культури. Отримані результати дослідження підтвердили те, що професійні знання, професійна мотивація, педагогічні здібності є основними педагогічними умовами професійної спрямованості педагогів і викладачів. Визначимо, що використання професійно-орієнтованих педагогічних технологій у процесі підготовки викладачів впливає на формування їхньої професійної спрямованості.

У результаті проведення педагогічного експерименту нами було визначено основні методологічні проблеми професійно-педагогічної освіти педагогів загальноосвітніх шкіл і викладачів вищої школи. Ці проблеми пов'язані:

- 1) з проектуванням структури та змісту роботи педагога та викладача у відповідності з його професійно-педагогічними обов'язками;
- 2) з різноманітністю і гнучкістю форм та методів при організації професійно-педагогічної діяльності педагогів і викладачів;

3) з вибором форм, методів і технологій щодо підвищення кваліфікації педагогів.

На нашу думку, найважливішими рисами, якими повинен оволодіти сучасний педагог під час проходження курсів підвищення кваліфікації, є високий рівень свідомості, пошуково-проблемний стиль мислення, розвинуті інтелектуально-логічні здібності, комунікативні здібності. У професійно-педагогічній діяльності педагог має прагнути до системно-моделюючого рівня продуктивності своєї професійної діяльності.

У результаті проведеного експерименту нами було визначено, що управління навчальним процесом у системі неперервної педагогічної освіти являє собою інтегральне утворення й характеризується предметом професійної спрямованості педагогічних працівників, яким виступає бажана професія (вид діяльності); видами мотивів професійної діяльності; рівнем професійної спрямованості, що виявляється в ступені вираженості прагнень до оволодіння професією та має прояв у задоволенні чи незадоволенні педагогом обраною професією.

До основних педагогічних особливостей професійної спрямованості сучасного педагога, на нашу думку, слід віднести наявний рівень педагогічних здібностей (зокрема організаційно-комунікативних), професійну мотивацію та відповідний рівень професійних знань педагога.

Основні педагогічні особливості управління навчальним процесом у системі неперервної педагогічної освіти пов'язані: з виробленням нового стилю управління, нової особистісної позиції і нових методів організації навчально-виховного процесу; з формуванням нового типу аналітичного і, разом з тим, проектно-конструктивного мислення педагогів, що допомагає будувати картину навчально-виховної ситуації в динаміці всіх її змінних; з набуттям нового стилю комунікаційної та інтелектуальної діяльності, нових способів соціальних та міжособистісних взаємодій, спрямованих на спільну побудову професійної діяльності.

Відзначимо, що неперервний педагогічний процес виступає першочерговим чинником підвищення кваліфікації вітчизняних педагогів, забезпечення постійного зростання їхнього професіоналізму та педагогічної майстерності, підтримки інноваційної освітньої практики на основі запровадження новітніх педагогічних інновацій.

У статті нами були обґрунтовані важливі педагогічні умови, на яких базується дієвий вплив закладів вищої та післядипломної освіти на вдосконалення навчального процесу, зокрема: педагогічний процес в системі вищої та післядипломної освіти має бути спрямованим на високий рівень новизни філософських, психолого-педагогічних знань, на корекцію професійних позицій вчителів внаслідок впровадження сучасних інновацій в педагогічну практику. Відзначимо, що процес реального підвищення кваліфікації педагогічних кадрів повністю залежить від статусу, престижу, професійної культури та педагогічної майстерності викладачів закладів вищої та післядипломної освіти.

Важливо сприяти подоланню упереджень проти нововведень у процесі переучування слухачів курсів підвищення кваліфікації; поступово вводити культурологічне спрямування післядипломного педагогічного процесу, його переорієнтацію на реалізацію науково-педагогічних проектів та інновацій; впроваджувати науково-інформаційне забезпечення творчої науково-дослідної діяльності педагогів.

Таким чином, врахування визначених умов, на нашу думку, призведе до виникнення сприятливого соціального середовища і підтримки з боку суспільства, оновлення, продуктивності, безупинності й цілісності фахового вдосконалення сучасних педагогів.

Перспективи подальших досліджень пов'язані з вивченням специфіки управлінської діяльності педагогів у різних напрямках професійної освіти, а також подальшим удосконаленням процесу управління навчальним в системі післядипломної педагогічної освіти.

Матеріали статті можуть бути використані у сфері дослідження структурних компонентів сучасних педагогічних процесів з метою забезпечення їх органічної єдності в системі освіти України.

ЛІТЕРАТУРА

1. Волярська О.С. Управління процесом формування професійної спрямованості керівників закладів освіти / О.С. Волярська // Вісник Запорізького національного університету: зб. наук. праць. Педагогічні науки / Головний редактор Локарева Г.В. – Запоріжжя : ЗНУ, 2011. – С.177–184.
2. Кузьмінський А.І. Післядипломна педагогічна освіта: теорія і практика / Кузьмінський А. І. – Черкаси : Вид-во ЧДУ, 2002. – 288 с.
3. Соколовська А.П. Побудова педагогічного процесу на засадах співтворчості / А.П. Соколовська // Педагогіка і психологія формування творчої особистості: Проблеми і пошуки: Зб. наук. пр. – Київ – Запоріжжя, 1999. – Вип.14. – С. 127–130.